

NASTAVAK SRPSKE JEZIČNE I KULTURNE AGRESIJE NA HRVATSKU, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Zajednička izjava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Matice hrvatske

U Tršiću, rodnom mjestu Vuka Stefanovića Karadžića, održala se 24. i 25. lipnja 2023. Četvrta interkatedarska srbistička konferencija, koja je 29. lipnja iznjedrila deklaraciju pod nazivom „Granice srpske književnosti“.

Našoj javnosti još je u svježem sjećanju prošlogodišnja Treća srbistička konferencija kojoj je naziv bio „Granice srpskog jezika“, na kojoj se pošlo na znanstveno neutemeljen način od teze Vuka Stefanovića Karadžića o štokavskom narječju kao isključivo srpskom, premda znamo da štokavski govore i Hrvati i Bošnjaci i Crnogorci. Tada nisu propustili stariju dubrovačku književnost pripisati sebi. I u ovoj novoj deklaraciji, govoreći o granicama srpske književnosti, opet se poseže za dubrovačkom književnošću, s time da to sada čine na suptilniji način uvodeći termin „dvostruka pripadnost“.

Deklaracija sadržava tvrdnju da „srpska književnost nema pretenzija na obuhvatanje, unutar istih nacionalnih granica, onih zajednica koje su Srbima bliske jezikom i delom narodnih tradicija, ali koje sebe ne određuju kao srpske.“ Pozdravljamo tu izjavu i smatramo da bi bilo dobro da je “Deklaracija” sadržavala samo nju.

Nažalost, u ostatku teksta nove “Deklaracije” ne nalazimo ništa što bismo mogli pozdraviti. Ima u njoj pogrešnih tvrdnja – primjerice, autori “Deklaracijom” obuhvaćaju “celokupni korpus srpske književnosti: narodnu, staru (uključujući i dubrovačku književnost)”; također ima trivijalnosti (primjerice, “Kao i sve granice uspostavljene odlukom na osnovu nezaključivog niza svojstava, granice srpske književnosti, pa onda i sama srpska književnost kao predmet, ne mogu se potpuno precizno odrediti”), ali i nejasnih, ne osobito suvislih teza, npr. “Zato su granice srpske književnosti istovremeno određene objektivnim svojstvima i njihovim interpretacijama, zbog čega se tokom vremena menjaju uporedo sa predstavom o identitetu srpske književnosti koji je analogan nacionalnom identitetu kao trajanju kroz menjanje” – čini se da ova rečenica znači da se granice srpske književnosti mogu mijenjati onako kako to odgovara autorima Deklaracije i njihovoj predodžbi o identitetu srpske književnosti i srpske nacije.

U pozadini ove nove i svih prijašnjih sličnih srpskih deklaracija ne propituje se samo dokle sežu granice njihova jezika i njihove književnosti, nego se naslućuje imperijalistička podloga za širenje stvarnih granica srpske države jednoga dana u budućnosti... sluti se širenje onoga što je novija srpska politika imenovala „srpskim svetom“, a što je očito inspirirano „ruskim svijetom“ čije širenje proteklih mjeseci nema lingvistički nego ratni predznak.

Osuđujući njihove navode, primjećujemo da su ovu deklaraciju potpisale sve katedre za srpski jezik i književnost u Srbiji, Republici Srpskoj i Crnoj Gori, svi pedagoški fakulteti, Matica srpska, Odbor za standardizaciju srpskog jezika, Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, Institut za jezik i Institut za književnost.

Nadajmo se da će srpski lingvisti od digniteta odustati od neznanstvenog krivotvorenja jezične i književne prošlosti. A za nas u Hrvatskoj to je razlog više za pojačanu skrb o hrvatskom jeziku i književnoj baštini.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Matica hrvatska